

Ako vytvoriť dobrú lokálnu komunitu zapojenú do politiky školy

Monika Tomovčíková

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Obsah

1. Popis inovatívneho prístupu/ metódy.....	3
Cieľ	3
Zameranie inovácie	3
Oblasť rozvoja.....	3
Výsledok inovácie.....	3
2. Skúsenosť s inováciou	4
Popis skúsenosti zo zahraničia.....	4
Popis skúsenosti zo Slovenska.....	4
3. Implementácia inovácie	4
Spôsoby realizácie na úrovni ľudských zdrojov	4
Realizácia inovácie	4
Zdroje	4
Ako vytvoriť dobré spoločenstvo rodiny a školy.....	4
Aktivity pre základný modul.....	7
Ukážka hlasného riadeného čítania.....	17
Aktivity pre pokročilý modul.....	27
Predpokladané finančné náklady	51

1. Popis inovatívneho prístupu/ metódy

Cieľ

Pripraviť rodinu a lokálnu komunitu na spoluprácu so školou smerom k inkluzívnemu vzdelávaniu.

Zameranie inovácie

Objektom inovácie je model nastavenia spolupráce rodiny a školy. Príprava komunity triedy, školy na príjem žiaka so špeciálnymi výchovno–vzdelávacími potrebami, práca v inkluzívnom tíme.

Navrhovaný model práce s rodičmi a lokálnou komunitou je súčasťou preventívnej a poradenskej fázy systému VPpP.

Oblasť rozvoja

Rodina a komunita v školskom inkluzívnom prostredí.

- dospelí - ako prijať dieťa so špeciálno – vzdelávacími potrebami v kolektíve komunity/školy/triedy/
- intaktné deti - ako prijať spolužiaka a ako s ním spolupracovať v komunite/škole/triede
- deti so špeciálnymi potrebami – ako sa včleniť do komunity/školy/triedy
- učitelia – ako spolupracovať s rodičmi pri tvorbe školskej politiky (tvorba ŠkVP, IVP, IVVP, ...)

Výsledok inovácie

Inovácia prinesie:

- jednoduché a plynulé začlenenie detí do výchovnovzdelávacieho procesu,
- prácu inkluzívneho tímu so začlenením rodičov a členov komunity,
- aktívnu účasť rodiny a lokálnej komunity na politike školy smerom k inkluzívnemu vzdelávaniu, zodpovednosť za prípravu školskej dokumentácie.

2. Skúsenosť s inováciou

Popis skúsenosti zo zahraničia

USA - J. Epsteinová, výskumníčka z Univerzity Johna Hopkinsa v USA, sledovala zapájanie rodičov do diania v škole, pracovala s tisíckami rodičov a učiteľov pri vytváraní partnerstva rodina – škola - školská komunita.

Popis skúsenosti zo Slovenska

Združenie Orava pre demokraciu vo vzdelávaní - Projekt Orava bola oblasťou zapojenia rodičov do záležitostí školy, projekt viedla Dr. Penny Beed z Univerzity v Severnej Iowe, implementovaný do ZŠ Petra Škrabáka Dolný Kubín, ZŠ Okružná 17 Michalovce, ZŠ Škultétyho 11 Topoľčany. Zároveň boli prvky Projektu Orava využité pri nastavení celodenného výchovného pôsobenia pri práci so žiakmi z MRK.

www.zdruzenieorava.sk

Asociácia Susan Kovalikovej – spolupráca rodiny a školy vedúca k vytvoreniu dobre fungujúcej lokálnej komunity zapojenej do politiky konkrétnej základnej školy.

www.skola21.sk

3. Implementácia inovácie

Spôsoby realizácie na úrovni ľudských zdrojov

S danou inováciou budú aktívne pracovať triedni učitelia, koordinátor inkluzívneho tímu, výchovný poradca.

Realizácia inovácie

Inovácia bude prebiehať buď na škole alebo v komunitnom centre v rozsahu 50 hodín týždenne. Forma je prevažne skupinová, ale je možné vytvoriť priestor aj na individuálnu prácu. Inovácia sa venuje témam: rodina, spolupráca, zodpovednosť, iniciatíva, sloboda, čítanie, písanie.

Zdroje

Ako vytvoriť dobré spoločenstvo rodiny a školy

Program vychádza okrem iného z námetov, skúseností a výsledkov Projektu Orava, ktorý sa na

Slovensku realizoval v 90-tych rokoch, predovšetkým prostredníctvom podpory Americkej agentúry pre medzinárodný rozvoj. Integrovanou súčasťou Projektu Orava bola oblasť zapojenia rodičov do záležitostí školy, ktorú viedla Dr. Penny Beed z Univerzity v Severnej Iowe.

Program sa zameriava na zapojenie rodičov do výchovy a vzdelávania detí, aby boli v škole a v ďalšom živote úspešné a aby sa zvyšovala ich motivácia učiť sa. Poskytuje východiská a námety na prácu lektora, ktorý pracuje so skupinou rodičov. Okrem toho poskytuje aj aktivity, ktoré vedú k upevňovaniu vzťahov v kolektíve a lepšiemu spoznaniu sa.

Tematicky vychádza program z poznatkov výskumníčky Joyce Epsteinovej z Univerzity Johna Hopkinsa v USA z výskumu v oblasti vytvárania partnerstva rodina – škola – školská komunita a jej návrhov 6 typov zapojenia: rodičovstvo, komunikácia, dobrovoľníctvo, učenie sa doma, rozhodovanie, spolupráca s verejnosťou. Obsahovo sa program opiera predovšetkým o praxou overené prístupy a činnosti, ktoré mnohým slovenským školám pomohli zlepšiť spoluprácu s rodinou. Toto zlepšenie spočíva hlavne v oblasti nadväzovania kontaktov s rodičmi, udržiavania neustálej, obojsmernej komunikácie a vytvárania vzťahov vzájomnej spolupráce a dôvery. Metodicky a organizačne sa program riadi stratégiou EUR (Evokácia – uvedomenie významu – reflexia), ktorá pomáha nielen pri edukácii, ale vedie aj k pozitívnym zmenám v postojoch, správaní a rovnováhe vo vzťahoch.

Stretnutia s rodičmi

Jadrom činnosti programu ako vytvoriť dobré spoločenstvo sú pravidelné stretnutia učiteľov s rodičmi, prípadne s deťmi alebo ďalšími hosťami. Metodicky a organizačne sa program riadi stratégiou EUR (Evokácia – uvedomenie významu – reflexia), ktorá pomáha nielen pri edukácii, ale vedie aj k pozitívnym zmenám v postojoch, správaní a rovnováhe vo vzťahoch. Obsahovo vychádza program z poznatkov výskumníčky Joyce Epsteinovej z Univerzity Johna Hopkinsa v USA z výskumu v oblasti vytvárania partnerstva rodina – škola – školská komunita a jej návrhov 6 typov zapojenia: rodičovstvo, komunikácia, dobrovoľníctvo, učenie sa doma, rozhodovanie, spolupráca s verejnosťou.

Stretnutia budú mať spravidla túto štruktúru:

1. Úvod – uvedenie a vysvetlenie témy a cieľa stretnutia.
2. Prezentácia - prostredníctvom priamej skúsenosti s použitím participačných metód.
3. Praktický nácvik – účastníci precvičujú použitie aktivít, individuálna a tímová práca.
4. Aplikácia – účastníci pripravujú plány na využitie aktivít s vlastnými deťmi.
5. Reflexia a zlepšovanie – analýza skúseností s používaním prezentovaných aktivít.

Prostredie a atmosféra na stretnutiach

Otvorená komunikácia rodič – pedagóg – žiak je veľmi dôležitá. Diskusia v komunitnom kruhu býva hlavne u detí veľmi obľúbená, preto ju odporúčame využiť aj pre rodičov. Dôležité je najskôr určiť si pravidlá diskusie (napr. jeden rozpráva, ostatní počúvajú, ak sa niekto nechce zapojiť, ostatní to rešpektujú, hovoríme to, čo cítíme, ale nekomentujeme, hlavne nekritizujeme, neposudzujeme a pod.).

Nezabúdajte, že dôvera je hlavnou cestou, ktorou ideme spoločne: „Vzdelávame a vychovávame naše dieťa. “Aby sa všetci cítili príjemne a aby atmosféra nebola napätá, je vhodné na stretnutie pripraviť malé občerstvenie (káva, limonáda, čaj, sušienky) a usporiadať stoličky do kruhu. Je to dôležité preto, že pri komunikácii nikto nepôsobí ako vodca a každý na každého vidí. Všetci, ktorí postupne vstupujú do triedy, sú vítaní s úsmevom, prípadne oslovení primeranými vetami. „Láme to ľady“ a uvoľňuje napätie. Ak sú na stretnutí prítomné aj deti, môžu vám pomôcť napr. s podávaním občerstvenia, pomôcok a pod.

Zásady, na ktoré je dobré myslieť pred organizovaním stretnutia

Stretnutie má mať zmysel pre obidve zúčastnené strany. Musí byť vopred jasné, prečo sa koná, za akým účelom a aké sú jeho ciele.

Termín stretnutia zvolte po prieskume názorov a informácií zo strany rodičov tak, aby im vyhovoval.

Snažte sa vytvoriť príjemné a neformálne prostredie (napríklad s pohostením, môže sa podávať káva, čaj, minerálka a sušienky, alebo vytvoriť atmosféru dôvery zapálením niekoľkých sviečok).

Nezanedbateľným momentom je aj rovnocenný spôsob usadenia, pričom najosvedčenejším sa javí sedenie v kruhu bez začiatku a bez konca.

Zdvorilo privítajte všetkých prítomných rodičov a vyjadrite radosť z ich účasti na stretnutí.

Oboznámte účastníkov s programom stretnutia a predpokladaným časom jeho trvania.

Neplýtvajte s časom rodičov, naopak šetrite ho dodržiavaním predpokladaného časového limitu.

Vytvárajte podmienky pre aktívnu účasť a zapájanie rodičov. Dajte rovnakú možnosť všetkým rodičom kedykoľvek sa vyjadriť.

Neuprednostňujte niektorých rodičov podľa sympatií.

Zaujmite priateľský postoj a snažte sa odľahčiť atmosféru v prípade vzniku konfliktu alebo nedorozumenia medzi rodičmi (napríklad slovné napadnutia, irónia a pod.).

Buďte prístupným, ľudským, vystupujte z pozície rovnocenného partnera, pripustite si chyby.

Podakujte všetkým rodičom za príjemne prežité spoločné chvíle a za ich ochotu spolupracovať.

V deň spoločného stretnutia si neplánujte iný program. Neponáhľajte sa domov, buďte k dispozícii rodičom, ktorí majú potrebu porozprávať sa, aj keď sa už „oficiálne“ stretnutie skončilo.

Ak stretnutie vedú viacerí učitelia, mali by byť v práci jednotní. Nejednotnosť poskytuje priestor pre vznik nedôvery rodičov v profesionalitu pedagógov.

Spätná väzba

Rodičia potrebujú podporu a spätnú väzbu pri svojich realizačných snahách. Pomôže, ak bude komunikácia pokračovať aj medzi jednotlivými stretnutiami. Ak je to možné, naplánujte s nimi ďalšie

stretnutia, alebo inú formu komunikácie. Okrem toho venujte spätnej väzbe dostatočný čas na začiatku ďalšieho stretnutia. Pri nej sa sústreďte predovšetkým na tieto otázky:

Ako sa vám darí pri realizácii úloh?

Čo vám vyšlo najlepšie?

Čo nevyšlo podľa vašich predstáv, aké problémy sa vyskytli?

Ako reagovala vaša rodina?

Čo by ste nabudúce robili inak?

Ako by ste charakterizovali prínos aktivít pre vaše dieťa?

Koľkokrát ste metódy alebo aktivity vyskúšali?

Účastníkov potom vyzveme k rozhovorom o svojich zážitkoch a skúsenostiach v malých skupinách a neskôr v celej skupine. Diskusiu vedzte tak, aby sa dotýkala úspechov a neúspechov, tiež odporúčaní.

Aktivity pre základný modul

Prvé stretnutie: Dieťa ako žiak

Téma: Rodičovstvo

Prítomní : učiteľ a rodičia

Čas: 3 hodiny

- Ciele:**
1. Poskytnúť priestor na vzájomné zoznámenie sa účastníkov.
  2. Vytvoriť spoločne pravidlá stretnutí.
  3. Umožniť rodičom zamyslieť sa nad svojimi deťmi ako žiakmi.

Obsah:

- a) Neformálny rozhovor s občerstvením
- b) Kto som?
- c) Strom očakávaní
- d) Tvorba pravidiel skupiny
- e) Bingo
- f) Moje dieťa ako žiak

g) Reflexia na stretnutie

a) Neformálny rozhovor

Majte miestnosť pripravenú tak, aby si prichodiaci rodičia mali možnosť nájsť miesto na sedenie a pohodlne si dali pripravené občerstvenie. Kým sa všetci neusadia a oficiálne nezačnete stretnutie, nabádajte ich k neformálnemu rozhovoru.

b) Kto som?

Ciele: Predstaviť seba a svoje záľuby.

Pomôcky: fixky, nálepky

Metódy a formy: rozhovor, diskusia

Postup:

Dajte účastníkom nálepky, na ktoré si napíšu svoje meno a nakreslia obrázok – symbol, ktorý vyjadruje to, čo majú najradšej (napr. kvietok - mám rada kvetinky, slniečko, mám rada leto...). Nechajte každého povedať svoje meno a vysloviť, čo majú radi a prečo. Nálepky budú slúžiť ako menovky počas celého stretnutia.

c) Strom očakávaní

Ciele: Zistiť od účastníkov, čo očakávajú od projektu.

Pomôcky: písacie potreby, flipchart, na ktorom je nakreslený strom, lístočky (napríklad post-it)

Metódy a formy: rozhovor, diskusia

Postup:

Rozdajte účastníkom lístok s perom a vyzvite ich, aby napísali, čo očakávajú od stretnutí, čo a ako by radi robili, čo sa chcú dozvedieť. Nabádajte ich k tomu, aby napísali čo najviac a lístoček prilepili do koruny nakresleného stromu. Nechajte flipchart počas celého stretnutia na viditeľnom mieste, aby si ich mohol počas prestávky každý pozrieť a prečítať. Návrhy si prečítajte aj vy. Zaujímavé návrhy môžete v rámci spätnej väzby okomentovať.

d) Venujte čas informáciám o stretnutí

Stručne poinformujte účastníkov o cieľoch a štruktúre programu.

e) Tvorba pravidiel skupiny

Na prvom stretnutí odporúčame vytvoriť si s rodičmi pravidlá. Vhodnou pomôckou pre lektora je, ak použije nejaký príklad zo života, ktorý poukazuje na dôležitosť dodržiavania pravidiel (napr. pravidiel v cestnej premávke). Nemalo by sa zabudnúť, že podobné pravidlá, o ktorých má byť rodič informovaný, majú deti zavedené v triede. Navedte rodičov, aby si navrhli a vytvorili vlastné zásady, ktoré by mali dodržiavať pri komunikácii v skupine. Diskutujte o nich. Snažte sa ich naviesť približne na nasledovné pravidlá:

- Hovorí vždy iba jeden.
- Aktívne počúvanie (verbálny i neverbálny prejav).
- Udržiavať očný kontakt (neotáčať sa chrbtom, odstrániť z priestoru komunikačné bariéry).
- Jasná, otvorená a zrozumiteľná komunikácia (formovanie vlastných myšlienok, názorov, pocitov).
- Učiteľ by sa mal vyjadrovať priamo, hovoriť za seba a spôsobom, ktorému budú prítomní rozumieť. To isté platí aj pre účastníkov.
- Vyjadriť svoj vlastný názor (používať „JA“- „ja si myslím“, „mám pocit“).
- Nehodnotiť, nesúdiť, nepodceňovať druhého (hovorím radšej o svojich vlastných dojmach, skúsenostiach, názoroch a porovnávam ich s vysloveným názorom).
- Nevychádzať, neobviňovať, neurážať.
- Vzájomná dôvera, tolerancia a akceptácia.
- Keď nechcem, nemusím rozprávať (STOP pravidlo).

Pravidlá sa môžu meniť a dopĺňať. Je dobré ich zapísať a vyvesiť na viditeľné miesto. Ak budete pracovať v komunitnom kruhu a diskutovať o osobných pocitoch, názoroch a vlastných myšlienkach, je dobré mať k dispozícii nejaký mäkký predmet (napr. loptičku, handrovú kocku...), ktorý bude mať v rukách ten, kto si bude pýtať slovo a bude chcieť rozprávať. Držanie predmetu pomáha sústrediť sa, dáva odvahu rozprávať pred skupinou.

f) Bingo

Ciele: Spoznať sa navzájom, aké má účastník záľuby, aká je jeho rodina.

Pomôcky: pracovný list (príloha 1)

Metódy a formy: rozhovor, diskusia

Postup: Účastníci dostanú pracovný list, kde majú zobrazenú tabuľku. V každej bunke - okienku je napísaná jedna charakteristika rodiny, prípadne záľuba. Ich úlohou je pýtať sa postupne prítomných na jednotlivé indicie. Ak sú pravdivé, získavajú od prítomného do okienka podpis. Vyhráva ten, kto bude mať v tabuľke podpísané všetky okienka. Víťaz skríkne „Bingo.“

g) Moje dieťa ako žiak

Ciele: 1. Umožniť rodičom zamyslieť sa nad svojimi deťmi ako žiakmi.

2. Získať spätnú väzbu od rodičov

Pomôcky: dotazník (Príloha 2)

Postup:

Rozdajte rodičom na vyplnenie dotazník Moje dieťa ako žiak. Dajte rodičom dostatok času na jeho vyplnenie. Dotazníky pozbierajte a po stretnutí vyhodnoťte. Rozbor urobte na nasledujúcom stretnutí.

h) Reflexia

Hodnotenia stretnutí sú dôležitou časťou programu. Ich cieľom je dozvedieť sa, ako sa rodičom pracovalo, aké sú ich ďalšie očakávania, čo sa im páči, o čo majú záujem, čo ich trápi, v čom im môžete pomôcť, ale aj v čom môžu pomôcť oni vám. Na zhodnotenie stretnutia účastníkmi použite hodnotiaci hárok (Príloha 3).

Nezabudnite naplánovať termín ďalšieho stretnutia.

Druhé stretnutie: Sila rodiny

Téma: Rodičovstvo

Prítomní : učiteľ, výchovný poradca, koordinátor IT a rodičia

Čas: 3 hodiny

- Ciele:**
1. Umožniť uvedomiť si funkčnosť dobrej rodiny.
  2. Zamyslieť sa nad vzťahmi medzi členmi rodiny.
  3. Diskutovať o hodnotách a prioritách.

Obsah:

- a) Pavučina vzťahov
- b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
- c) Fotoesej na tému „Sila rodiny“
- d) Aktivita zameraná na uvedomenie si vzťahov a pozitívne myslenie „Srdce“
- e) Reflexia na stretnutie – spätná väzba, plánovanie ďalšieho stretnutia.

a) Pavučina vzťahov

Ciele: Lepšie spoznať spoluúčastníkov programu.

Pomôcky: klbko špagátu alebo priadze

Metóda: rozhovor, diskusia

Postup:

Účastníci stoja alebo sedia v kruhu, v ktorom si hádžu klbko krížom-krážom od jedného k druhému. Každý, kto drží klbko, povie o sebe pár slov a hodí klbko niekomu inému v kruhu. Priadza sa poprepletá a vznikne pavučina, ktorá znázorňuje novovzniknuté vzťahy medzi rodičmi. Učiteľ má vtedy príležitosť vyjadriť presvedčenie, že sa tieto vzťahy stanú pevné, tak ako vzťahy detí v triede.

b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Využite svoje vyhodnotenie dotazníka Moje dieťa ako žiak, ktoré vyplňovali rodičia na predchádzajúcom stretnutí. Zhrňte najdôležitejšie postrehy, čo ste našli spoločné, čo odlišné. Diskutujte o tom.

c) Fotoesej Sila rodiny

- Ciele:**
1. Uvedomiť si funkčnosť dobrej rodiny.
  2. Zamyslieť sa nad vzťahmi medzi členmi rodiny.
  3. Diskutovať o hodnotách a prioritách.

Pomôcky: papiere formátu A1, fixky, obrázky a texty rovnaké pre každú skupinu

Metóda: Fotoesej

Postup:

Rozdeľte zúčastnených do skupín. Každéj skupine dajte súbor fotografií, ktoré spolu tematicky súvisia a ktoré hovoria nejaký príbeh alebo zanechajú u diváka dojem (emóciu) na tému rodina. Úlohou každej skupiny je vytvoriť vlastnú fotoesej. Všetky fotoeseje sú zbierkou fotografií, ale nie všetky zbierky fotografií sú fotoesejou.

1. Rozložte fotografie a texty a pozorne si ich poprezerať a prečítajte. Porozprávajte sa, čo vo vás evokujú obrázky a texty.
2. Vyberte 4 alebo 5 fotografií, ktoré znázorňujú tému „Sila rodiny“. Keď budete vyberať, rozmýšľaj o fotografiách, ktoré ste vybrali, prečo ste si ich vybrali.
3. Z vybraných obrázkov vytvorte plagát, ktorý vystihuje danú tému (kreslite, strihajte, dotvárajte).

4. Vytvorte záver pre esej – slogan.

5. Pripravte sa, aby ste mohli ukázať fotoesej ostatným účastníkom. Dávajte si pozor na štruktúru eseje, nezačínajte slovami „Táto fotografia ukazuje...“.

Fotografie môžu nasledovať:

- za sebou v presnom poradí
- za sebou nie v presnom poradí, ak chcú ukázať všetko naraz
- v poradí, aké si vyberie divák

d) Srdce

Ciele: Uvedomiť si vzťahy v rodine a v okolitej komunite, rozvoj pozitívneho myslenia.

Pomôcky: papier A4, fixky

Metódy a formy: samostatná práca, diskusia

Postup:

Vyzvite každého účastníka, aby si nakreslil na papier svoje srdce a vpísal do neho všetkých ľudí, ktorí v ňom majú miesto. V komunitnom kruhu (účastníci sedia tak, aby každý na každého videl), nechajte účastníkov vyjadriť sa. Dodržujte pritom pravidlo STOP.

e) Reflexia

Na zhodnotenie stretnutia účastníkmi použite hodnotiaci hárok.

Tretie stretnutie: Dobrý rodič - dobré dieťa

Téma: Rodičovstvo

Prítomní: učiteľ, výchovný poradca, koordinátor IT, rodičia, deti

Čas: 4 hodiny

- Ciele:**
1. Umožniť uvedomiť si pozitívne charakterové vlastnosti osobnosti.
  2. Poskytnúť námety na pozitívne myslenie a hodnotenie jeden druhého.
  3. Podporovať spolupatričnosť.

Obsah:

- a) Neformálny rozhovor s občerstvením pred stretnutím detí s rodičmi
- b) Diamant
- c) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
- d) Dobrý rodič, zlý rodič, dobré dieťa, zlé dieťa
- e) Ako sa stať lepším rodičom a lepším dieťaťom
- f) Pochvaly
- g) Reflexia

a) Neformálny rozhovor s občerstvením pred stretnutím detí s rodičmi (malinovka, káva, čaj, keksík...)

Majte miestnosť pripravenú tak, aby si príchodiaci rodičia aj s deťmi mali možnosť nájsť miesto na sedenie a pohodlne si dali pripravené občerstvenie. Každého privítajte a ponúknite občerstvením.

b) Diamant (tancuj ako jeden)

Ciele: Vzbudiť záujem o spoluprácu a vyvolanie dobrej nálady.

Pomôcky: prehrávač a rytmická hudba

Postup:

Účastníci sa postavia do tvaru kosoštvorca. V jeho štyroch vrcholoch sú predtanečníci. Všetci sú otočení čelom k chrbtu jedného predtanečníka a tancujú podľa jeho tanečných krokov. Predtanečník ukáže po určitej dobe na ďalší vrchol kosoštvorca - ďalšieho predtanečníka. Všetci sa otočia čelom k jeho chrbtu a tancujú podľa neho. Takto sa postupne vystriedajú všetci.

c) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Vyzvite rodičov, aby svojim deťom predstavili svoje práce, ktoré vytvorili na predchádzajúcom stretnutí o Sile rodiny. Vedzte diskusiu, zapojte do nej aj deti.

d) Dobrý rodič - zlý rodič, dobré dieťa - zlé dieťa

Ciele: Uvedomiť si pozitívne charakterové vlastnosti osobnosti.

Pomôcky: papiere formátu A3, na ktorých sú nakreslené siluety ľudskej postavy s nápisom – zlý rodič,

dobry rodič, zlé dieťa, dobré dieťa, fixky alebo perá

Metódy a formy práce: brainstorming, rotujúci prehľad, riadená diskusia, rozhovor

Postup:

Pripravte 4 plagátové papiere a prilepte ich na tabuľu (na jeden papier napíšte *zlý rodič*, na druhý papier napíšte *dobry rodič*, na tretí papier napíšte *dobré dieťa* a na štvrtý papier napíšte *zlé dieťa*).

Nechajte všetkých uvažovať nad charakterovými vlastnosťami detí a rodičov. Zapisujte ich nápady na papiere, kým sa nevyčerpá možná zásoba prívlastkov.

Papiere s vlastnosťami zlého rodiča a zlého dieťaťa zahodte. Na tabuli nechajte visieť len vlastnosti dobrých rodičov a dobrých detí.

e) Ako sa stať lepším rodičom a lepším dieťaťom

- Ciele:**
1. Umožniť zamyslieť sa nad vlastnosťami dobrého rodiča a dobrého dieťaťa.
  2. Poskytnúť námety na pozitívne myslenie a hodnotenie jeden druhého.
  3. Podporovať spolupatričnosť.

Pomôcky: Metodický materiál „Ako sa stať dobrým rodičom“- 8 užitočných rád pre rodičov, ktoré nemôžu nikdy stratiť platnosť a metodický materiál „Ako sa stať dobrým dieťaťom“- 8 užitočných rád pre deti, ktoré nemôžu nikdy stratiť platnosť (Príloha 4).

Metódy a formy práce: brainstorming, riadená diskusia, rozhovor

Postup:

Účastníci si posadajú do kruhu, striedavo dieťa - rodič a dostanú príslušný materiál. Je zostavený tak, že každý bod napísaný v materiáloch rodiča aj dieťaťa obsahovo spolu súvisia. Vyzvite prvú dvojicu rodiča a dieťaťa, aby nahlas prečítali prvé odseky z oboch textov. Keď dočítajú, diskutujte o nich. Postupne nechajte prečítať všetky myšlienky a diskutujte o nich. V skupine sa zvyčajne rozpúta bohatá a hodnotná diskusia o tom, akí majú byť rodičia a aké majú byť deti, aby boli spokojní a šťastní.

f) Pochváľ ma

Ciele: Vzájomné oceňovanie pozitívnych vlastností detí a ich rodičov.

Postup:

Posaďte do kruhu účastníkov tak, aby sedelo každé dieťa vedľa svojho rodiča. Vyzvite ich, nech si premyslia tri skutočnosti (dieťa o rodičovi, rodič o dieťati), za čo môžu dieťa/rodiča pochváliť, čo si na ňom cenia.

g) Reflexia

Opýtajte sa detí aj rodičov, aké poučenie si zobrali z prežitých aktivít. Na zhodnotenie stretnutia účastníkmi použite hodnotiaci hárok.

Štvrté stretnutie: Čítajme si spolu

Téma: Učenie sa doma

Prítomní: učiteľ a rodičia

Čas: 3 hodiny

- Ciele:**
1. Rozvíjať prosociálne zručnosti.
  2. Ukázať rodičom možnosti pomoci svojim deťom pri čítaní.
  3. Demonštrovať a naučiť používať metódu hlasného riadeného čítania.

Obsah:

- a) Pozitívne prania
- b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
- c) Riadené čítanie
- d) Zásady riadeného čítania
- e) Reflexia

a) Pozitívne prania

- Ciele:**
1. Podporiť hľadanie pozitívnych hodnôt.
  2. Umožniť vzájomné oceňovanie druhých.
  3. Rozvíjať prosociálne zručnosti.

Postup:

Účastníkov usadte do kruhu. Úlohou každého je, aby každému po svojej pravici zaželel niečo pozitívne, niečo, čím ho poteší.

b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Opýtajte sa rodičov, ako sa im páčilo predchádzajúce stretnutie s deťmi. Diskutujte o tom, či sa doma

niečo zmenilo v dôsledku tohto stretnutia.

c) Riadené čítanie

- Ciele:**
1. Ukázať rodičom možnosti pomoci svojim deťom pri čítaní.
  2. Demonštrovať metódu hlasného riadeného čítania pred skupinou rodičov,
  3. Naučiť rodičov využívať metódu riadeného čítania so svojimi deťmi.

Pomôcky: text s príbehom rozdelený na časti

Metódy: riadené čítanie, diskusia

Postup:

Vyberte vhodný text. Mal by byť veku primeraný a neznámy, pokiaľ možno s následným dejom. Opisné texty nie sú vhodné.

Text rozdeľte na časti. Berte do úvahy dĺžku textu, veku primeranosť a dejové napätie.

K jednotlivým častiam zvolte vhodné otázky. Formulujte otvorené otázky, ktoré dávajú priestor alternatívne odpovedať. Vyhýbajte sa otázkam, na ktoré je len jedna správna odpoveď, alebo tieto otázky využívajte len v minimálnej miere.

Vopred, pre seba, si sformulujte poučenie, ktoré z textu vyplýva. Snažte sa však, aby deti vyslovili poučenie sami. Rešpektujte ich názory. Môžu vysloviť úplne iné ponaučenia, ako ste si pripravili.

Vyčleňte dostatok času na uskutočnenie riadeného čítania.

Navodte príjemnú atmosféru. Pohodlne sa usadte, najlepšie do kruhu. Text čítajte pred skupinou nahlas a po častiach. V jednotlivých prestávkach čítania vedte rozhovor s prítomnými, pričom využívate vhodné druhy otázok.

Zásady:

- Pohotovo reagujte na odpovede a reakcie prítomných.
- Kladte otvorené otázky, na ktoré sú rôzne odpovede.
- Zapájajte všetkých prítomných. Menej aktívnych povzbudzujte k odpovediam.
- Nechajte prítomným dostatočný čas na odpoveď – aj na rozmyslenie (aspoň tri sekundy).
- Nehodnoťte a nekritizujte odpovede.
- Dbajte na príjemnú atmosféru. Snažte sa odstrániť obavy prítomných z odpovedí. Podporuje otvorenosť a prejav pocitov prítomných.

Ukážka hlasného riadeného čítania

Na úvod povedzte rodičom, že im budete nahlas čítať text pod názvom Myší snem. Počas čítania budete robiť prestávky, počas ktorých sa budete o texte rozprávať.

Keďže vybraný text je vhodný pre všetky vekové kategórie, budú ho doma rovnako čítať svojim deťom.

Myší snem (neznámy autor)

Otázky pred čítaním:

Čo si predstavíte pod slovom myš?

S kým, alebo s čím sa vám spája myš?

Myslíte si, že sa myši spolu stretávajú?

Prečítam vám názov článku, ktorý si budeme čítať: Myší snem.

Čo si predstavíte?

Skúste vysvetliť slovo snem.

O čom asi bude tento článok?

1. časť – čítanie textu:

Mačka ustavične prenasledovala myši a zabila každú, ktorú chytila. Myši zvolali veľký snem, aby spoločne vymysleli, ako sa pred mačkou chrániť. Snem trval veľmi dlho. Myši na ňom predniesli mnoho návrhov, ale ani jeden nebol dosť dobrý.

1. prestávka

Otázky:

Čo myslíte, aké návrhy padli na sneme?

Čo myslíte, ako sa myšky asi cítia?

Čo by ste urobili vy na ich mieste?

Ako bude podľa vás príbeh pokračovať?

2. časť – čítanie textu:

Nakoniec vystúpil jeden mladý bystrý myšiak.

„Mám to,“ zvolal vzrušene. „Mačka nás preto toľkých pochyťá, lebo ju nepočujeme prichádzať. Je to tak?“

„Áno,“ prisvedčila iná myš. „Ale to nám veľmi nepomôže.“

„Ešte som neskončil,“ prerušil ju seabavedome myšiak. „Potrebovali by sme, aby nás niečo varovalo, že mačka sa blíži. Nuž a ja viem, čo robiť!“

2. prestávka

Otázky:

Čo myslíte, ako si to myšiak predstavuje?

Ako sa myšiak cíti?

Čo prežívajú ostatné myšky?

Čo sa stane ďalej?

3. časť – čítanie textu:

„Musíme mačke priviazať na krk zvonec. Vždy, keď bude mačka prichádzať, začujeme ho a včas sa ukryjeme.“

„Skvelý nápad!“ zvolali ostatné myši nadšene. „Výborne! Vyriešil si naše problémy! Stačí len nájsť zvonec a priviazať ho mačke na krk.“

3. prestávka

Otázky:

Čo myslíte, páčil sa myškám tento návrh?

Čo si vy myslíte o tomto návrhu?

Budú všetky myši s návrhom súhlasiť?

Ako sa teraz myšky cítia?

Bude jednoduché uskutočniť tento návrh?

Čo sa stane ďalej?

4. časť – čítanie textu:

Myši začali jasať a nadšene pišťať. Vtom sa ozvala z kúta stará, veľmi múdra myš, ktorá dovtedy mlčala.

„Počkajte,“ povedala. „Možno je to dobrý nápad, ale povedzte mi jedno: Je medzi vami niekto, kto je ochotný riskovať život a uviazať mačke na krk zvonec?“

4. prestávka

Otázky:

Čo si teraz myslíte o myšiakovom návrhu?

Čo si asi myslia ostatné myšky?

Čo cítia?

Myslíte si, že sa nájde niekto, kto uskutoční myšiakov návrh?

Čo myslíte, ako sa to všetko skončí?

5. časť – čítanie textu:

Nik neodpovedal. V okamihu všetky myši zutekali zo snemu a miestnosť ostala prázdna.

5. prestávka

Otázky:

Prekvapil vás koniec príbehu?

Ako sa zachovali myšky, skúste ohodnotiť ich správanie.

Ako by ste sa zachovali vy na ich mieste?

Ako by ste vy vyriešili ich problém?

Aké poučenie nám z článku vyplýva?

(Jedno z možných poučení: Načo sú dobré nápady, keď ich nemá kto uskutočniť?)

Po čítaní

Analýza ukážky hlasného riadeného čítania

Po čítaní spoločne s rodičmi podrobne analyzujte realizovanú aktivitu. Ako ste začínali? Čo nasledovalo potom? Ako sa pri aktivite cítili? Aké majú otázky? Diskusiu vedzte tak, aby boli zdôraznené **výhody riadeného čítania**:

- vzbudzuje záujem o čítanie textu,
- podporuje **chuť** do čítania,
- rozvíja **predstavivosť** a fantáziu detí,
- podnecuje komunikáciu a slovný prejav,
- stupňuje **napätie** pri očakávaní konca – vyriešení príbehu,
- umožňuje **uvolnenie** prítomných – ich spontánnosť, neboja sa, že povedia niečo nesprávne, lebo **majú nekonečné možnosti odpovedí**, nielen jedinú správnu,
- umožňuje **intenzívne vcítenie** sa do príbehu, prítomní príbeh viac prežívajú a preto ho aj lepšie pochopia.

d) Reflexia

Pripomeňte rodičom, aké majú úlohy doma, že majú prečítať deťom príbeh Myší snem pomocou riadeného čítania, ako to zažili oni na stretnutí. Povedzte im, že na nasledujúcom stretnutí sa ich opýtate tri otázky:

Ako sa Vám podarilo využiť metódu hlasného riadeného čítania s Vaším dieťaťom / deťmi?

Ako reagovalo dieťa/deti?

Aké výhody a nevýhody tejto metódy ste si všimli?

Na zhodnotenie stretnutia účastníkmi použite hodnotiaci hárok.

Piate stretnutie: Spoločné domáce úlohy

Téma: Učenie sa doma

Prítomní: učiteľ, výchovný poradca, koordinátor IT, rodičia

Čas: 3 hodiny

- Ciele:**
1. Zlepšiť komunikáciu medzi rodičmi a deťmi.
  2. Spoločne a užitočne stráviť voľné chvíle pri práci a zábave.
  3. Vytvoriť úlohy, ktoré budú spoločne riešiť rodičia a deti doma.

Obsah:

- a) Ako sa teraz cítiš?
- b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
- c) Dokážete predviesť skupinový výtvar?
- d) Domáce úlohy, do ktorých sú zapojení rodičia
- e) Kalendár domácich úloh
- f) Reflexia

a) Ako sa teraz cítiš?

Ciele: Zistiť, ako sa kto cíti, ako je naladený na stretnutie.

Pomôcky: 4 obrázky počasia (slnéčno, polooblačno, dážď, búrka)

Metódy a formy: rozhovor, diskusia

Postup:

V triede rozmiestnime na 4 miesta symboly s druhmi počasia: slnečno, polooblačno, zamračené a búrku.

Úlohou účastníkov je postaviť sa k tomu symbolu, ktorý najlepšie odráža ich náladu. Skupiny vzájomne diskutujú, prečo sa postavili k danému symbolu a v závere jeden dobrovoľník povie za celú skupinu, o čom diskutovali. Aktivitu je možné zopakovať aj v závere stretnutia.

b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Diskutujte s rodičmi, ako sa im doma s deťmi čítalo. Pred diskusiou odporúčame dať rodičom vyplniť dotazník (Príloha 5).

Dotazník obsahuje tieto otázky:

Ako sa Vám podarilo využiť metódu hlasného riadeného čítania s s Vaším dieťaťom / deťmi?

Ako reagovalo dieťa/deti?

Aké výhody a nevýhody tejto metódy ste si všimli?

c) Dokážete predviesť skupinový výtvor?

Ciele: Zdôrazniť dôležitosť pracovať v tíme, dohodnúť sa na jednej úlohe, ktorú účastníci budú spoločne plniť a predvádzať pred ostatnými účastníkmi.

Pomôcky: rekvizity, výkresy, farby, nožničky, lepidlá, magnetofón, DVD s hudbou

Metódy a formy: rozhovor, diskusia, hranie rolí, prezentácia prác – výrobkov

Postup:

Požiadajte rodičov, aby si naplánovali výrobu diela, ku ktorému by prispel každý člen skupiny. Môže to byť text, projekt, hudobné vystúpenie, pohybové vystúpenie, dramatické vystúpenie, výrobok a pod.

Diskutujte s rodičmi o tom, čím sa chcú prezentovať pred ostatnými účastníkmi. Následne si vyberú jednu činnosť. Potom sa na ňu pripravujú a vystúpia. Vysvetlia, prečo si vybrali práve túto činnosť. Skupina ich odmení potleskom.

d) Domáce úlohy, do ktorých sú zapojení rodičia

- Ciele:**
1. Zlepšiť komunikáciu medzi rodičmi a deťmi.
  2. Spoločne a užitočne stráviť voľné chvíle pri práci a zábave.
  3. Vytvoriť úlohy, ktoré budú spoločne riešiť rodičia a deti doma.

Metódy a formy: práca v páre, rozhovor, diskusia

Postup:

Najskôr urobte rozhovor s rodičmi o tom, či sa niekedy spolupodieľali na robení domácej úlohy nielen ako kontrolóri. Uveďte príklady:

Mali ste za úlohu povedať svojmu dieťaťu recept na koláč?

Pýtalo sa vás dieťa, či je lepšie kúpiť 1 prášok na pranie vo veľkom balení alebo 2 prášky v malom balení?

Mali ste ísť so svojim dieťaťom na prechádzku. Cestou ste si mali všimnúť všetko, čo by ste zaradili medzi podstatné mená?

Vyzvite rodičov, aby vo dvojiciach porozmýšľali a napísali zoznam aspoň troch úloh, ktoré by mohli robiť spoločne so svojimi deťmi.

Nechajte každú dvojicu prečítať svoje návrhy. Opýtajte sa, ako sa im pracovalo, ktoré úlohy sa im najviac páčili.

e) Kalendár domácich úloh

- Ciele:**
1. Rozvíjať spoluprácu medzi účastníkmi, ale aj rodičmi a deťmi.
  2. Vytvoriť úlohy pre deti formou kalendára, také, aby boli námetom na spoločne a užitočne strávený voľný čas.

Pomôcky: pracovný list (Príloha 6)

Metódy a formy: skupinová práca , rozhovor, diskusia

Postup:

Rozdeľte účastníkov do skupín po troch, prípadne po štyroch.

Vyzvite skupinu, aby si určila zapisovateľa, časomerača (môžu byť dvaja) a vedúceho skupiny.

Úloha vedúceho skupiny: riadi celú diskusiu, dbá na to, aby sa mal možnosť každý vyjadriť, podať návrhy, má posledné slovo v dohovore medzi účastníkmi.

Úloha zapisovateľa: má právo diskutovať, podávať návrhy, navrhnuté úlohy skupinou zapisuje do formulára – kalendára.

Úloha časomerača: má právo diskutovať, podávať návrhy, dbá, aby čas na diskusiu pri tvorbe úloh do kalendára bol dodržaný (napríklad tvorba úlohy resp. úloh na jeden deň je 5 minút).

Nechajte každú skupinu vytvoriť kalendár domácich úloh. (Príloha 6)

Obsah úloh môže byť zameraný na rôzne činnosti v domácnosti (povinnosti, ktoré majú v rodine deti určené), na učenie sa doma v rámci rôznych vyučovacích predmetov.

Príklad úloh (záleží od veku dieťaťa):

Deň	Domáce práce	Domáce úlohy
Pondelok	Uprac si posteľ.	Spočítaj vek všetkých členov rodiny (matematika).
Utorok	Utri prach v izbe.	Zahraj sa s mamou/otcom/súrodencom hru „Meno, ktoré si napísal, vyhľadaj na mape (geografia).

Streda	Vysyp smeti.	Prečítaj rozprávku a vypíš z nej 10 podstatných mien (slovenský jazyk).
Štvrtok	Umy si topánky.	Namaľuj obrázok našej rodiny (výtvarná výchova).
Piatok	Zastrúhaj si všetky ceruzky a pastelky.	Urob si domáce úlohy na pondelok (kompetencia Učiť sa učiť).
Sobota	Povysávaj, pozametaj izbu.	Skontroluj si pomôcky v školskej taške (rozvoj životných zručností, zodpovednosť).
Nedeľa	Pomôž pri varení obeda (očisti zeleninu...).	Choď na prechádzku s rodičmi, nazbieraj bylinky (prírodoveda, biológia).

- Vytvorte jeden spoločný kalendár domácich úloh. Tento rozmnožte pre všetkých účastníkov.
- Povinnosťou detí bude navrhnuté úlohy rodičmi zrealizovať. Rodičia budú deťom pomáhať a kontrolovať.

f) Reflexia

Prediskutujte všetky prebraté aktivity. Utvrdte sa, či rodičia porozumeli úlohám, ktoré majú s deťmi doma robiť. Pripomeňte rodičom, že ďalšie stretnutie bude spolu s deťmi, majú **si** priniesť vyplnený kalendár, ktorý preukáže, ako spolupracovali.

Na záver vyzvite rodičov, aby napísali pár viet o tom, ako sa im páčilo stretnutie. Môžete použiť dotazník s otvorenými otázkami.

Šieste stretnutie: Písanie listov

Téma: Komunikácia

Prítomní: lektor, rodičia, deti

Čas: 4 hodiny

- Ciele:**
1. Umožniť rodičom lepšie spoznať svoje deti a deťom lepšie spoznať svojich rodičov.
  2. Zlepšiť komunikáciu rodič – dieťa.
  3. Rozvíjať spoluprácu a spolupatričnosť, hľadať riešenia v danej situácii.

Obsah:

- a) Tanec okolo stoličiek
  - b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
  - c) „Bingo šťastného rodiča“
  - d) Písanie listov
  - e) Spätná väzba
- a) Tanec okolo stoličiek

a) Tanec okolo stoličiek

Pomôcky: koľko účastníkov, toľko stoličiek, prehrávač a rytmická hudba

Metódy a formy: skupinová práca

Postup:

Nechajte účastníkov tancovať okolo stoličiek na hudbu, keď hudbu vypnete, každý tancujúci si musí sadnúť. Postupne si stoličky odoberajte, no nikto nesmie vypadnúť. Účastníci musia vyriešiť situáciu, ako sa dá sedieť aj bez stoličiek.

b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Diskutujte s rodičmi a deťmi, ako sa im plnili úlohy z Kalendára domácich úloh.

c) „Bingo šťastného rodiča“

- Ciele:**
1. Poznávať záujmy dieťaťa rodičmi.
  2. Uvedomiť si poslanie rodiča.

Pomôcky: 2 druhy pracovných listov s otázkami – osobitne pre dieťa a osobitne pre rodiča (Príloha 7)

Metódy a formy: samostatná práca, rozhovor, diskusia

Postup:

Nechajte najskôr deti aj rodičov samostatne písomne odpovedať na otvorené otázky v dotazníku.

Otázky pre žiakov:

1. Čo robíš, keď si sám doma?
2. Po čom najviac túžiš?
3. Ktorú vlastnosť máš na rodičoch najradšej?
4. Čím by si chcel byť?
5. Kedy je vaša rodina najšťastnejšia?
6. Čo si rodičia na tebe najviac cenia?
7. Napíš jednu vetu pre rodiča.

Otázky pre rodičov:

1. Čo robí Vaše dieťa, keď je samo doma?
2. Po čom Vaše dieťa najviac túži?
3. Ktorá Vaša vlastnosť sa mu najviac páči?
4. Čím by chcelo byť?
5. Kedy je Vaša rodina najšťastnejšia?
6. Čo si na Vašom dieťati najviac ceníte?
7. Napíšte jednu vetu pre Vaše dieťa.

Keď sú všetci s odpoveďami hotoví, posadte vedľa seba rodiča so svojím dieťaťom a nechajte ich, nech si odpovede na otázky porovnajú. Rodič, ktorý má zhodné odpovede s dieťaťom, si zakrúžkuje číslo otázky. Ak dôjde k odlišnostiam, zapíše si k danému číslu otáznik. Kto má úplnú zhodu, môže zakričať BINGO, alebo si ho len pre seba zapíše na hárok papiera. Vyzvite prítomných do diskusie, no nenúťte nikoho do rozhovoru (STOP pravidlo). Diskusia musí byť dobrovoľná.

d) Písanie listov

- Ciele:**
1. Uvedomiť si pozitívne vlastnosti detí a rodičov.
  2. Zlepšiť komunikáciu rodič – dieťa.

Pomôcky: papier a písacie potreby

Postup:

Porozprávajte sa o potrebe oceňovať ľudí, ktorí dokážu byť starostliví, ktorí sú dobrí, obetaví, ochotní pomáhať. Opýtajte sa rodičov, za čo by ocenili svoje deti a detí, za čo by ocenili svojich rodičov. Nabádajte ich k pozitívnym hodnoteniam. Opýtajte sa ich, či by sa im páčilo, keby im za ich snahu niekto poďakoval. Požiadajte ich, aby napísali list (deti svojim rodičom a rodičia svojim deťom), v ktorom ocenia to, čo si na nich vážia. Pripomeňte formálnu stránku písania listu (oslovenie, jadro záver, adresát), upozornite na empatiu (nepísať negatívne veci). Nechajte deti a rodičov samostatne písať listy (podľa potreby pomáhajte a usmerňujte). Keď dokončia, vyzvite ich, aby si listy vymenili a prečítali.

e) Reflexia

Na záver vyzvite rodičov aj deti, aby napísali pár viet o tom, ako sa im páčilo stretnutie a akú tému by si zvolili nabudúce. Môžete použiť hodnotiaci hárok.

Aktivity pre pokročilý modul

Prvé stretnutie: Rozhodovanie a spolupráca

Téma: Rozhodovanie a Spolupráca rodičov so školskou komunitou

Prítomní: lektor, rodičia, ďalší členovia školskej komunity

Čas: 4 hodiny

- Ciele:**
1. Uvažovať o skvalitnení spolupráce rodiny a školy.
  2. Poskytnúť informácie o inštitúciách spolupracujúcich so školou alebo rozhodujúcich o záležitostiach školy.
  3. Naučiť pracovať s informačne náročnejším textom a vyberať z neho potrebné informácie.
  4. Motivovať rodičov zapájať sa do rozhodovacieho procesu školy prostredníctvom spolupráce alebo činnosti v rámci školských inštitúcií

Obsah:

- a) Piškótky
- b) Spolupráca rodiny a školy (SWOT analýza)
- c) Konferencia
- d) Výbor na podporu učenia

e) Reflexia

a) Piškótky

a) Piškótky

Ciele: Zistiť, ako sa kto cíti, ako je naladený na stretnutie.

Pomôcky: 1 obrázok, na ktorom sú nakreslené postavičky v tvare piškótky (Príloha 8)

Metódy a formy: rozhovor, diskusia

Postup:

Účastník označí na obrázku postavičku, ktorá charakterizuje jeho/jej momentálnu náladu. Každý účastník sa vyjadrí, ktorú postavičku si vybral a prečo. Ostatní nekomentujú.

b) Spolupráca rodiny so školy

Ciele: 1. Uvažovať o skvalitnení spolupráce rodiny a školy.

2. Podporiť dosiahnutie cieľov v rámci spolupráce rodiny a školy.

Pomôcky: fixky, štyri flipchart

Metódy a formy: rozhovor, diskusia, rotujúci prehľad, analýza SWOT

Postup:

Na papieri napíšte nasledujúce témy a rozvešajte ich okolo miestnosti:

Silné stránky (**S**trengths) – interné vlastnosti spolupráce rodiny a školy, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa .

Slabé stránky (**W**eaknesses) - interné vlastnosti spolupráce rodiny so školy, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa.

Príležitosti (**O**pportunities) – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť spolupráci rodiny a školy pre dosiahnutie cieľa.

Ohrozenia (**T**hreats) – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť spoluprácu rodiny a školy pre dosiahnutie cieľa.

Rozdeľte účastníkov do štyroch skupín. Každéj skupine pridajte jednu tému. Zároveň dajte každej skupine fixku inej farby.

Počas 4 až 5 minút nechajte účastníkov diskutovať o pridelenej téme. Vyzvite ich, aby výsledky diskusie zapísali na papier.

Na vaše znamenie členovia skupiny prejdú k ďalšiemu papieru, prečítajú si názov ďalšej témy a informácie, ktoré tam napísala predchádzajúca skupina a diskutujú o napísanom predchádzajúcou skupinou. Pridajú svoje vlastné poznámky.

Dávajte znamenie skupinám dovtedy, kým sa nevrátia k svojim pôvodným papierom.

Pri návrate k pôvodnému papieru si prečítajú celý text.

Každá skupina urobí zhrnutie a získané informácie prezentuje pred ostatnými skupinami.

Spoločne vyhodnotte analýzu.

c) Konferencia

Pomôcky: študijné texty pre každého účastníka (Príloha 9), zvýrazňovacie aj obyčajné fixky, flipchart

Ciele:

1. Dozvedieť sa o niektorých inštitúciách spolupracujúcich so školou, čo je ich úlohou, aké služby poskytujú.
2. Naučiť účastníkov pracovať s informačne náročnejším textom a vyberať z neho potrebné informácie.

Postup:

Účastníkov rozdeľte do 4 skupín (*podľa jednotlivých inštitúcií/orgánov*), nechajte ich, nech si každá skupina zvolí svojho vedúceho skupiny. Povedzte im, že sa budú hrať na účastníkov vedeckej konferencie, hrať rolu predstaviteľov rôznych inštitúcií – budú odborníci, ktorí prišli na konferenciu informovať o svojej činnosti.

- Rodičovské združenie
- Rada školy
- Pedagogicko-psychologická poradňa
- Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie

Rozdajte účastníkom texty, ktoré sú obsahovo zamerané na úlohy, ciele a ponuky inštitúcií, ktoré budú predstavovať.

Na úvod povedzte dôvod, prečo sa takáto konferencia koná (*napr. Zvýšiť informovanosť o príslušných inštitúciách...*) a že pred každou vedeckou konferenciou sa musia odborníci na svoje vystúpenie starostlivo pripraviť.

Rozdajte účastníkom texty, ktoré si majú pozorne preštudovať. Môžu v texte to, čo považujú za dôležité, zvýrazniť. Môžu si robiť poznámky, ktoré im pomôžu informovať ostatných o tom, čo sa oni sami dozvedeli.

Po uplynutí študijného času nechajte každú skupinu vytvoriť plagát, kde zapíšu najdôležitejšie veci, o

ktorých budú chcieť informovať ostatných. Dohodnú sa, kto a ako bude plagát prezentovať.

Keď si skupiny pripravujú prezentáciu, vyzvite účastníkov, aby sa posadili na svoje miesta a začnite konferenciu. Upozornite účastníkov, aby počas konferencie pozorne počúvali a pripravili si otázky, na ktoré budú chcieť odpovedať.

Moderujte konferenciu - privítajte účastníkov a vyzvite prvého prednášajúceho, aby prezentoval svoj príspevok. Po odznení príspevku vyzvite účastníkov k diskusii (maximálne 1- 2 otázky). Postupne vyzývajte ďalších prednášajúcich.

d) Výbor na podporu učenia

Vytvorte výbor s názvom Výbor na podporu učenia. Ako členov pozvite zástupcov pedagogického zboru, rodičov, žiakov, zástupcov miestnych združení a organizácií a pod. V rámci výboru hľadajte odpovede na otázky: Čo v súčasnosti robíme v prospech vyššej motivácie našich detí učiť sa? Čo by sme mohli urobiť, aby bolo viac žiakov motivovaných lepšie sa učiť? Ubezpečte sa, že tento výbor dokáže účinne získavať informácie od všetkých žiakov. Požiadajte výbor, aby poskytol stručnú správu Rade školy. Ako ďalšia náplň činnosti výboru môže byť vytvorenie zoznamu učebných zdrojov, ktoré podporujú žiakov a ich rodiny. Zistite všetky zdroje prístupné na okolí, ktoré môžu prispieť k lepšiemu učeniu sa žiakov.

e) Reflexia

Použite hodnotiaci hárok.

Druhé stretnutie: Možnosti pomoci škole

Téma: Dobrovoľnícky program

Prítomní: lektor, rodičia

Čas: 3 hodiny

- Ciele:**
1. Uvažovať o možnostiach pomoci škole.
  2. Povzbudiť rodičov k dobrovoľníckej pomoci škole.

Obsah:

- a) Dobrý pozorovateľ
- b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
- c) Možnosti pomoci škole

- d) Ponúkame dobrovoľnú pomoc
- e) Kamarát do rodiny
- f) Spätná väzba

a) Dobrý pozorovateľ

Ciele: Trénovať pozornosť a sústredenosť.

Postup:

Vytvorte dvojice a nechajte dvojicu postaviť sa čelom k sebe.

Vyzvite ich, nech si jeden druhého pozorne poobzerajú.

Nechajte dvojicu otočiť sa k sebe chrbtami a prikážte im, nech si zmenia na sebe tri veci. (Např. otočia si prsteň, zložia náušnicu, rozviažu si topánku a pod.), potom nech sa otočia k sebe tvármi.

Úlohou každého jednotlivca v páre je snaha ODPOZOROVAŤ, teda nájsť všetky zmeny.

b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Opýtajte sa účastníkov, či od predchádzajúceho stretnutia využili služby inštitúcií, ktorým sa venovali.

c) Možnosti pomoci škole

- Ciele:**
1. Zistiť záujem rodičov o pomoc škole.
  2. Uvažovať o možnostiach pomoci škole.
  3. Povzbudiť rodičov k dobrovoľníckej pomoci škole.

Nasledovnú tabuľku možností pomoci napíšte na flipchart:

Možnosti pomoci	veľmi rád	trochu	vôbec nie
Pomáhať s niečím triede			
Pomáhať vo výboroch a komisiách ohľadne politiky školy			
Vyrábať pomôcky pre školu			
Zháňať veci, ktoré trieda potrebuje			
Pomáhať pri organizovaní akcií			
Poradiť, podeliť sa so skúsenosťami			
Pripraviť kultúrny program			
Zúčastniť sa brigády			
Iné			

Požiadajte rodičov, aby sa k jednotlivým možnostiam pomoci vyjadrili na priloženej škále. Každý za seba nech sa vyjadrí čiarkou ku každej možnosti.

O vzniknutom prehľade záujmu pomoci diskutujte. Zdôraznite najobľúbenejšie a najmenej obľúbené možnosti. Uvažujte, prečo je to tak, ako sa to dá zmeniť a pod.

d) Ponúkame dobrovoľnú pomoc

Ciele: Vypracovať ponuku dobrovoľníckych prác pre školu.

Postup:

Rozdeľte účastníkov do skupín.

Každú skupinu požiadajte o vypracovanie ponuky dobrovoľníckych prác pre školu. Použite pracovný list (Príloha 10).

Vyzvite zástupcov skupín prezentovať výsledky ich spoločnej práce.

Diskutujte o tom s celou skupinou.

e) Kamarát do rodiny

- Ciele:**
1. Podporiť spoločné aktivity rodičov a detí doma.
  2. Rozvíjať pisateľské a vyjadrovacie zručnosti.
  3. Podporiť vzájomnú komunikáciu a spoluprácu medzi rodinami a školou a rodinami navzájom.

Pomôcky: plyšová hračka (alebo iná figúrka), sprievodný text (Príloha 11), zošit (denník), harmonogram návštev

Postup:

Predstavte rodičom figúrku, ktorej spoločne vyberiete meno.

Povedzte im, že táto figúrka bude navštevovať ich rodiny. Bude prítomná jeden deň v každej rodine, podľa dohodnutého harmonogramu.

Figúrka bude súčasťou balíčka, ktorý bude obsahovať zošit a sprievodný list.

Požiadajte rodičov, aby všetko, čo figúrka zažije u nich doma, zapísali do zošita. K tomu môžu pridať obrázky, fotografie, recepty jedál, ktoré jedli a pod. Ak o nej vymyslia básničku, pesničku, príbeh, hádanku a pod., nech ju tiež zapíšu do zošita.

Figúrka bude putovať z rodiny do rodiny podľa dohodnutého kalendára.

Požiadajte rodičov, aby sa o figúrku starali, lebo patrí všetkým zapojeným rodinám.

Rodina, u ktorej bude figúrka na koniec, ju spolu so zošitom prinesie na ďalšie stretnutie.

Na nasledovnom stretnutí diskutujte o zážitkoch, ktoré strávili rodiny spolu s figúrkou.

f) Reflexia

Na vyhodnotenie stretnutia môžete použiť dotazník s otvorenými otázkami.

Tretie stretnutie: Úspech mojich detí

Téma: Učenie sa doma, Rodičovstvo

Prítomní: lektor, rodičia

Čas: 3 hodiny

- Ciele:**
1. Priviesť rodičov k tomu, aby sa zamysleli nad schopnosťami svojich detí a hľadali možnosti ako podporiť ich záujmy.
  2. Oboznámiť rodičov so životnými zručnosťami a ich využitím v bežnom živote.
  3. Podporovať rozvoj životných zručností.

Obsah:

- a) Okrúhly stôl a Kolotoč
- b) Kontrabasista
- c) Úspech mojich detí
- d) Zručnosti pre život
- e) Reflexia

a) Okrúhly stôl a Kolotoč

Ciele: Rozvíjanie pozitívnej myšlienky

Pomôcky: papier A4, ceruzka, alebo farbičky

Metódy a formy: skupinová práca, diskusia

Postup:

Okrúhly stôl je kooperatívna aktivita, pri ktorej skupina pracuje s hárkom papiera a ceruzkou. Jeden partner napíše myšlienku, potom podá papier a ceruzku susedovi vľavo. Ten k nej pripíše (rozvinie) myšlienku a postúpi papier ďalšiemu. Hra môže mať aj iný variant. Partneri používajú ceruzky rôznych farieb. Toto vizuálne núti partnerov, aby prispievali rovnakým dielom. Lektorovi to zároveň umožňuje rozlišovať príspevok každého rodiča osobitne. Kolotoč je ústna forma „Okrúhleho stola“. Každý účastník ústne prispieva k myšlienke, ktorú rozvíja skupina.

b) Kontrabasista

Ciele: Priviesť rodičov k tomu, aby sa zamysleli nad schopnosťami svojich detí a hľadali možnosti, ako podporiť ich záujmy.

Pomôcky: pracovný list (Príloha 12)

Postup:

Nechajte rodičov prečítať v tichosti nasledujúci článok.

Kontrabasista

Patrí medzi svetovú muzikantskú špičku. Zahraničné médiá ho častujú prívlastkami ako prevtelený Paganini či hudobný kúzelník.

Vo svete ho poznajú ako hudobného mága, na Slovensku o rodákovi zo Žiliny však okrem odborníkov z brandže vie len málokto.

Roman Patkoló (30 rokov) pochádza z rómskej rodiny. Hudobníkmi sú aj jeho starší brat a otec. „Otec nás viedol k hudbe od malička. Osem rokov sme žili v Turecku, kde bol koncertným majstrom istanbulskej opery. Žili sme nejaký čas aj v Iraku a Kuvajte,“ prezradil talentovaný kontrabasista Patkoló. Ako 6-ročný začal hrať na husle, v 13-ich počul hrať na kontrabas svojho bratranca a tento nástroj mu učaroval.

Mal 25 rokov, keď na Hochschule für Musik und Theater München získal titul profesora.

Už niekoľko rokov žije vo Švajčiarsku a stále je slobodný. Okrem koncertovania prednáša aj na univerzite v Bazileji. „V roku 2004 som vyhral konkurz londýnskeho orchestra na sólistu pre kontrabas, nakoniec som sa rozhodol pre züríšskú operu, kde som dodnes,“ dodal R. Patkoló. V piatok bude v rámci Stredoeurópskeho festivalu koncertného umenia hrať v rodnej Žiline.

Pýcha Slovenska: Geniálny Róm je najlepším kontrabasistom sveta!**Vedzte diskusiu pomocou nasledovných otázok:**

Zapamätali ste si, ako sa volá kontrabasista v článku?

Z ktorého mesta pochádza?

Kto priviedol Romana Patkolóa k hudbe?

Aké má vaše dieťa záľuby, je v niečo talentované?

Čo by ste mali urobiť ako rodič, aby vaše dieťa rozvíjalo svoj talent, svoje nadanie?

Čo by malo robiť vaše dieťa, aby rozvíjalo svoj talent, svoje nadanie, dosiahlo svoje životné ciele?

c) Úspech mojich detí

- Ciele:**
1. Zaznamenať, čo rodič očakáva od svojich detí.
  2. Podporiť kladenie cieľov a spoznávanie priorít potrebných pre život.

Pomôcky: kancelárske papiere, flipcharty, perá, fixky

Metódy a formy: brainstorming, rozhovor, diskusia

Postup:

Formou rozhovoru sa snažte zistiť, aké ciele si dávali rodičia v mladosti.

Následne nechajte rodičov uvažovať, čo očakávajú od svojich detí. Dané ciele, priority potrebné pre život si zapíšu na svoj papier.

Každý rodič si napíše 5 cieľov, pomocou ktorých by sa jeho dieťa niečo naučilo, zvládlo, dosiahlo.

Nechajte rodičov v skupinách prekonzultovať stanovené ciele a vybrať najdôležitejšie z nich.

Diskutujte o nich.

d) Zručnosti pre život

- Ciele:**
1. Zoznámiť dieťa a rodiča so životnými zručnosťami a ich využitím v bežnom živote.
  2. Uvedomiť si poslania rodiča a dieťaťa vzájomne.

Pomôcky: pracovné listy „Zručnosti pre život -zoznam“

„Zručnosti pre život- úlohy (Príloha 13)

Metódy a formy: brainstorming, rozhovor, diskusia, záznam

Postup:

Nechajte rodičov rozmýšľať nad tým, ktoré životné zručnosti poznajú, ktoré sú, alebo by im mali byť vlastné. Vytvorte spoločne zoznam na flipchart.

Rozdajte rodičom pracovný list: Zručnosti potrebné pre život -zoznam.

Vyzvite ich, aby porovnali nimi vytvorený zoznam s pracovným listom.

Nechajte ich, aby zakrúžkovali tie, ktoré sa nachádzajú na flipcharte. Spoločne doplňte flipchart o chýbajúce zručnosti a diskutujte o nich.

Zručnosti potrebné pre život:

INICIATÍVA robiť veci preto, lebo je to potrebné

ČESTNOSŤ správať sa podľa toho, čo je dobré a čo nie

FLEXIBILITA pozmeniť plány, ak je to potrebné

VYTRVALOSŤ vydržať pri tom, čo robím

ORGANIZOVANOSŤ robiť veci po poriadku

ZMYSEL PRE HUMOR smiať sa a hrať sa bez zraňovania ostatných

ÚSILIE snažiť sa čo najviac

ZDRAVÝ ÚSUDOK popremýšľať nad vecami

RIEŠENIE PROBLÉMOV hľadať riešenia

ZODPOVEDNOSŤ byť zodpovedný za svoje správanie

TRPEZLIVOSŤ vedieť pokojne čakať

PRIATEĽSTVO vytvárať a udržiavať priateľstvo prostredníctvom vzájomnej dôvery a starostlivosti

ZVEDAVOSŤ skúmať a snažiť sa porozumieť

SPOLUPRÁCA pracovať s ostatnými na dosiahnutí spoločného cieľa

STAROSTLIVOSŤ zaujímať sa o iných a dávať to najavo

DÔVERA pocit vlastnej hodnoty, že za niečo stojím

Rozdajte každej dvojici druhý pracovný list „Spolupráca“ a „Zodpovednosť“. Úlohou rodičov je prečítať si dané úlohy a navrhnúť aj svoju vlastnú úlohu. Diskutujte o nich. Nechajte rodičov, nech doma tieto úlohy uskutočnia a urobia o tom záznam.

Pracovné listy:

SPOLUPRÁCA

DEFINÍCIA: PRACOVAŤ SPOLU NA NAPLNENÍ SPOLOČNÉHO CIEĽA

1.časť – práca na stretnutí:

Navrhované aktivity:

1. Naplánujte si rodinné jedlo, kde každý člen bude zodpovedný za jednu časť. Zdôraznite potrebu spolupráce pri plánovaní vyváženého jedla.
2. Zamerajte sa na prípad, keď sa dieťa muselo vzdať vytúženej činnosti, pretože to nevyhovovalo ostatným členom rodiny.
3. Vaše vlastné:

2.časť- vypracovať doma, doniesť na stretnutie:

Čo ste spravili pre praktizovanie **SPOLUPRÁCE**?

Dieťa: _____ Rodič: _____

ZODPOVEDNOSŤ

DEFINÍCIA: ZODPOVEDAŤ ZA SVOJE ČINY (povinnosť niečo vykonať)

1.časť – práca na stretnutí:

Navrhované aktivity:

1. Dokončiť včas domácu úlohu a odovzdať ju v škole.
2. Dokončiť domáce práce – spraviť si posteľ.
4. Vaše vlastné:

2.časť- vypracovať doma, doniesť na stretnutie:

Čo ste spravili pre praktizovanie **ZODPOVEDNOSTI**?

Dieťa: _____ Rodič: _____

e) Reflexia:

Pokúste sa v závere porozprávať s rodičmi o tom, aké mali postoje pred a aké majú teraz po stretnutí, či sa niečo zmenilo. Aké majú postoje k životným hodnotám a zručnostiam. Pripomeňte im, aby sa pokúsili porozprávať o tomto stretnutí doma. Vyzvite ich, nech s deťmi zrealizujú úlohy zamerané na spoluprácu a zodpovednosť.

Štvrté stretnutie: Vzdelanie a život**Téma:** Učenie sa doma**Prítomní:** lektor, rodičia**Čas:** 3 hodiny

- Ciele:**
1. Posilniť zručnosti rodičov, využívať metódu riadeného čítania so svojimi deťmi.
  2. Motivovať rodičov podporovať vzdelávanie svojich detí.

Obsah:

- a) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
- b) Päťveršie
- c) Bezruký zázrak
- d) Reflexia

a) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Diskutujte s rodičmi o zručnostiach pre život, ktorým ste sa venovali na predchádzajúcom stretnutí. Ako sa im darilo pracovať s nimi?

b) Päťveršie (Cinquain)

- Ciele:**
1. Zhrnúť informácie, zachytiť myšlienky, pocity a presvedčenia do niekoľkých slov.
  2. Vytvoriť „báseň“, ktorá opisuje jednu zo zručností pre život.

Postup:

Reflexia

1. Vysvetlite prítomným pravidlá a uveďte niekoľko príkladov.
2. Vypracujte prvý cinquain spoločne.
3. Nechajte dvojice vypracovať jeden cinquain.
4. Prezentujte cinquainy v skupine.

Pravidlá

1. riadok: jednoslovné pomenovanie témy (zvyčajne podstatné meno).
2. riadok: dvojslovný opis témy (dve prídavné mená).
3. riadok: trojslovné vyjadrenie deja, činnosti (tri slovesá).
4. riadok: štvorslovné vyjadrenie pocitu, emocionálneho vzťahu k téme.
5. riadok: jednoslovné synonymum vyjadrujúce podstatu.

Vypracujte päťveršovú báseň.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

c) Bezruký zázrak

- Ciele:**
1. Ukázať rodičom možnosti pomoci svojim deťom pri čítaní.
  2. Demonštrovať metódu hlasného riadeného čítania pred skupinou rodičov.
  3. Posilniť zručnosti rodičov, využívať metódu riadeného čítania so svojimi deťmi.

Pomôcky: text rozdelený na časti (Príloha 14)

Postup:

Postup a zásady sú rovnaké ako pri riadenom čítaní uvedenom vpredu tejto príručky.

Ukážka hlasného riadeného čítania

Na úvod povedzte rodičom, že im budete nahlas čítať text pod názvom Myší snem. Pri čítaní budete robiť prestávky, počas ktorých sa budete o texte rozprávať.

Keďže vybraný text je vhodný pre všetky vekové kategórie, budú ho doma rovnako čítať svojim deťom.

Bezruký zázrak

(Neznámy autor)

Otázky pred čítaním:

O čom bude podľa vás tento príbeh?

Bude to príbeh veselý alebo smutný?

Čítanie textu:

Toto novorodené dieťa nebolo tak celkom rovnaké ako ostatné novorodeniatka. Pôrodná asistentka bola prvá, ktorá si to uvedomila. Zabalila plačúce dieťa do deky a ponáhľala sa s malým na rukách do vedľajšej izby, kde už netrpezlivo čakal jeho otec, miestny učiteľ. Tvár Gottfrieda Antanasa sa rozžiarila,

avšak keď žena perinku rozbalila, úsmev na jeho tvári zmrzol.

1. prestávka

Otázky:

Čo uvidel Gottfried?

Aký bude ďalší život bábätka? Prečo si to myslíte?

Čítanie textu:

Z oboch ramien novorodenca, namiesto rúk, vystupovali iba pahýle s jediným prstom. Otec mlčal, no asistentka poznamenala, že takémuto dieťaťu vôbec nemala byť daná šanca na život. Chlapcova matka odpočívala a nik ju nechcel rušiť. Keď po nejakom čase sama požiadala, aby jej dieťa priniesli, vidiecky učiteľ, tak pokojne ako vedel žene vysvetliť, že dieťa sa narodilo bez rúk. Žena rozvinula prikrývku a vlastné dieťa prezrela. Vtom sa v jej očiach objavili slzy. „Toto je náš syn. Boh nám ho zoslal a Boh sa ho nevzdá.“ Správy o bezrukcom dieťati, ktoré sa narodilo 5. apríla 1848, sa rýchlo rozšírili po celom východnom Prusku. Väčšina ľudí zastávala onen názor pôrodnej asistentky. Tento svet je dosť krutý a tvrdý k zdravým ľuďom, nieto ešte k tým zmrzačeným... Čo by mohol v takomto svete robiť chlapec bez rúk?

2. prestávka

Otázky:

Rok 1848. Čo viete o tom čase?

Ako sa vtedy žilo ľuďom?

Čo sa stane v príbehu ďalej?

Čítanie textu:

Malý Herman vyrástol nad očakávania dobre. Keď mal deväť mesiacov, prekvapil svojho otca tým, že sa snažil dosiahnuť na veci svojimi chodidlami. Otec zavolať svoju manželku a požiadal ju: „Prosím ťa, už nikdy nedávaj malému nič na nohy, ani ponožky, ani topánky.“

Odvtedy strávil malý Herman väčšinu času naboso. Časom jeho chodidlá zosilneli a stali sa citlivejšími. Bol schopný dostať sa k veciam naokolo a brať hračky ostatným deťom, samozrejme, za pomoci svojich chodidiel. Dokonca sa nimi vedel aj brániť, keď ho ostatné deti napadli. Vidiac toto dieťa, dospelí často lamentovali: „Chúďa dieťa! Aké to nešťastie zlého osudu! Pomodlime sa k Bohu, aby si ho čím skôr zobral k sebe.“ Aj keď dieťa týmto slovám nerozumelo, muselo vycítiť ľútosť smerovanú k nemu. A ono často prepadlo plaču a vtedy nebolo toho, kto by ho utíšil.

Otec si to rýchlo všimol. Veľmi dobre chápal, že dieťa, ktoré je ľutované, rýchlo začne ľutovať samo seba a už sa možno nikdy v budúcnosti nezbaví týchto pocitov. A tak učiteľ zakázal členom rodiny dávať

pred dieťaťom najavo pocity ľútosti alebo smútku.

Raz, bolo to krátko po Hermanových druhých narodeninách, celá rodina večerala. Matka bola zamestnaná strážením chlapcovej sestry, a tak malý zdvihol nohu a nabral si ňou trocha ovsenej kaše a rýchlo ju vhodil do seba. Všetci sa usmievali vidiac kúsky kaše na jeho tvári.

„Chod' a umy tomu nezbedníkovi tvár.“ nariadil otec. „Potom mu daj lyžicu, nech sa naje sám.“ Chlapcovi dali jeho vlastnú lyžicu. Časť kaše našla chlapcove ústa, ale zhruba rovnaká časť skončila na zemi. Každý bol pripravený chlapcovi pomôcť, avšak nie jeho otec. „Nechajte to na malého,“ prikázal otec. „Každého, kto by sa mu pokúsil pomôcť, si všimnem.“

3. prestávka

Otázky:

Čo môžete povedať o Hermanovom otcovi?/ Čo ste sa o ňom zatiaľ dozvedeli?

Čo môžete povedať o Hermanovej matke?/ Čo ste sa o nej zatiaľ dozvedeli?

Aký bude ďalší život Hermana? Prečo si tak myslíte?

Čítanie textu:

Dieťa sa naučilo jesť samostatne. A čo viac, prísne slová jeho otca a podobné skúsenosti s ostatnými členmi rodiny ostali vryté do chlapcovej mysle až dokonca. Podobné otcove príkazy položili základy synovej nezávislosti a sebestačnosti, ktorú preukázal neskôr.

Keď mal štyri roky, Herman sa začal učiť čítať a písať. Sedával na hodinách svojho otca, s jednou nohou na tabuľke sa snažil napísať písmená druhou nohou. Nikto neprikladal význam tomu, čo dieťa robilo pod stolom. Keď mal šesť rokov, dovolili mu chodiť do školy. Oči jeho otca sa naplnili úžasom, keď zistil, že jeho syn už dokáže aj čítať aj písať. Miestnemu stolárovi prikázali vyrobiť špeciálny písací stolík, taký nízky, aby vyhovoval tomu, kto pri písaní namiesto rúk používa nohy. Už v druhom ročníku Herman v učení predbehol všetkých svojich spolužiakov. Jeho otec mu poradil, aby pomáhal tým, ktorí v učení zaostávajú.

Avšak najväčšou radosťou pre chlapca bol spev. Mal úžasný sluch a čoskoro sa naučil poznávať noty, dokonca aj tých najzložitejších melódií. Ako desaťročný už Herman ovládal všetko, čo mu malá miestna škola mohla ponúknuť. Jeho otec pochopil, že jeho syn je hoden lepšej budúcnosti než tej, čo ho čakala v malej dedinke a ukázal synovi učebnicu latinskej gramatiky. No v tom istom čase sa stalo aj niečo iné, niečo, čo úplne zmenilo Hermanov život.

4. prestávka

Otázky:

Čo podľa vás najviac ovplyvnilo Hermanov život?

Čo sa v jeho živote zmenilo a ako?

Ako bude príbeh pokračovať?

Čítanie textu:

Otcov pomocník Fritz hrával na husle a Herman ho zvykol počúvať s rozžiarenými očami. Ak bolo v Hermanovom živote niečo, čoho sa dožadoval, určite to bola jeho túžba začať hrať na husle. Raz pri večeri Herman zozbieral všetku svoju odvahu a vypýtal si od otca povolenie začať sa učiť hrať na husliach.

Všetci okolo vybuchli od smiechu a Herman vybehol z izby plačúc. Keď sa napokon utíšil, prehlásil: „Ak ma nebudú učiť oni, naučím sa hrať sám!“

Po škole uchmatol Fritzove husle, sklonil hlavu tak, aby si ich mohol pridržať na ramene, a tak preniesol husle do svojej izby. Pokúšal sa na nich hrať, ale nebol schopný držať ich pevne. Nemohol hrať s husľami v takej polohe, v akej si ich doniesol do izby. Skúsil položiť husle na zem, ale v takejto polohe sa mohol dotknúť iba jednej struny. Vyskúšal rôzne polohy pre husle, avšak nevedlo to nikam.

Herman sa opäť rozplakal. Členovia jeho rodiny mali pravdu... Nie je predurčený na to, aby hral na husliach a nikdy sa to ani nenaučí... Ako tak pozeral na husle ležiace na zemi, zrodila sa v jeho hlave myšlienka, že musí existovať spôsob, ako hrať na husle bez toho, aby použil ruky. Stačí, keď nedáš šancu beznádeji.

5. prestávka

Otázky:

Čo podľa vás vymyslel Herman?

Čo sa stane ďalej?

Čítanie textu:

Našiel kúsok lana, ktorým pripevnil husle k nízkej stoličke. Teraz sláčik držal ľavou nohou, a tak prsty pravého chodidla mohol umiestniť na struny huslí. Skúsil sa dotknúť strún. Zvuk, ktorý husle vydali, nemal veľa spoločného s hudbou. Bol to skôr zvuk, ktorý by ste dosiahli, keby ste husle vložili do pazúrov vrany.

Ale Herman skúšal ďalej každý deň a po niekoľkých dňoch dokázal zahrať čisté melodické tóny. Raz, keď bol chlapec plne zamestnaný „skladaním hudby“, vstúpil do izby jeho otec. „Pokračuj v tom, čo robíš,“ povedal. S trasúcimi sa nohami chlapec začal hrať. Keď skončil, otec sa usmieval: „Požiadam miestneho učiteľa, aby ti pomohol.“ Keď mal Herman pätnásť, už ovládal všetko, čo ho miestny učiteľ naučil. Otec ho poslal do Kaliningradu. Herman sa tak rýchlo učil, že jeho otec začal veriť tomu, že by sa jedného dňa mohol dokonca stať profesionálnym huslistom. Ďalší rok prešiel a Herman začal chodiť do vyššej hudobnej školy v Lipsku.

Bolo to na jednom charitatívnom koncerte, keď sa Herman po prvýkrát postavil pred publikum. Hral

sólo. Keď postavil husle pred seba a vyzul si topánky, všetci poslucháči zalapali po dychu, ostal pred nimi iba v ponožkách s vyrezanými otvormi pre prsty.

Keď dohral, nikto v sále sa ani nepohol. Herman sa postavil a vykročil ku schodom, no tam ho zastavil neutíchajúci potlesk. „To nie ja, to tie husle“, myslel si mladý muž.

Hneď nasledujúce ráno sa v novinách objavili recenzie koncertu. Hudobní kritici ho vychválili do nebies, avšak mnoho z nich poznamenalo, že ako huslista nemá žiadnu hudobnú budúcnosť. Herman cítil, ako sa mu potápa srdce. Venoval hudbe deväť z devätnástich rokov, ktoré bol na tomto svete. Snažil sa živiť hraním na husle. A teraz sú všetky jeho nádeje zničené! Pre neho, bezrukého muža, nebolo možné, aby si zarobil na živobytie iným spôsobom.

6. prestávka

Otázky:

1. Prečo si hudobní kritici mysleli, že Herman nemá žiadnu budúcnosť ako huslista?
2. Čo sa stane ďalej?

Čítanie textu:

Ľuďom chvíľu trvalo, kým si uvedomili, že Herman je iný huslista. Nie je ako všetci ostatní, lebo sa narodil bez rúk. Koncertovaním precestoval kus sveta. Dokonca aj Franz List si vypočul jeho hru a pogrataloval mu k jeho úspechom. Časom sa Herman naučil aj plávať, strieľať a jazdiť na koni. Chvíľu nato sa aj oženil a jeho manželstvo bolo šťastné. Keď mal osemdesiat rokov, napísal knihu o tom, ako sa mu podarilo prekonať vlastné nešťastie. Jeho kniha začínala týmito slovami: „TAM, KDE JE SILA VÔLE, JE AJ BUDÚCNOSŤ“.

7. Prestávka

Otázky:

1. Skončil sa príbeh tak, ako ste predpokladali?
2. Aký by bol Hermanov život v súčasnosti? Prečo si tak myslíte?

d) Reflexia

Po čítaní

Analýza ukážky hlasného riadeného čítania

Po čítaní spoločne s rodičmi podrobne analyzujte realizovanú aktivitu. Ako ste začínali? Čo nasledovalo potom? Ako sa pri aktivite cítili? Aké majú otázky?

Plánovanie riadeného čítania doma

Rodičia v menších skupinách plánujú realizovanie hlasného čítania doma. Každému rodičovi poskytnite text spolu s otázkami.

Otázky na reflexiu po použití metódy čítania

Na nasledujúcom stretnutí požiadajte rodičov odpovedať na nasledovné otázky:

Ako sa Vám podarilo využiť metódu hlasného riadeného čítania s Vaším dieťaťom/deťmi?

Ako reagovalo dieťa/deti?

Aké výhody a nevýhody tejto metódy ste si všimli?

Piate stretnutie: S knihou do ríše rozprávok

Téma: Komunikácia, Dobrovoľnícky program

Prítomní: lektor, rodičia, deti, dobrovoľníci

Čas: 4 hodiny

- Ciele:**
1. Budovať kladný vzťah k čítaniu a knihám prostredníctvom hry a hlasného čítania.
  2. Podporiť spoločnú činnosť rodičov, detí a pedagógov, zlepšiť ich vzájomnú komunikáciu, hlavne medzi svetom dospelých a svetom detí prostredníctvom rozprávok a detskej literatúry.
  3. Podporiť dobrovoľnícku činnosť

Obsah:

- a) Kompót
- b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie
- c) Kolotoč hlasného čítania
- d) Reflexia

a) Kompót

- Rozhýbať účastníkov.
- Podporiť atmosféru spontánnosti, tvorivosti, bezpečia a kooperácie.

- Uvoľniť napätie.

Postup:

Usadte účastníkov do kruhu. Každého z nich postupne pomenujte názvom ovocia (napr. jablko, hruška, slivka, čerešňa, Marhuľa). Účastníci si musia zapamätať, aké ovocie v hre budú predstavovať.

Hrajte sa hru s účastníkmi aj vy. Dajte názov ovocia aj sebe, postavte sa do stredu kruhu (stoličiek bude o jednu menej ako všetkých zapojených do hry).

Začnite hru tak, že povie: „*Vymenia sa hrušky s jablkami*“. Kým sa účastníci vymieňajú, nájdite si voľné miesto na sedenie. Ten, kto ostane v strede pokračuje ďalej (povie napr.: „*Vymenia sa slivky s marhuľami*.“). Keď sa povie kompót, musia sa vymeniť všetci. Niekedy je užitočné voliť 3 druhy ovocia naraz, aby sa do pohybu zapojilo čo najviac účastníkov.

b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Zamerajte sa na diskusiu o čítaní a úlohu rodičov z predchádzajúceho stretnutia. Požiadajte rodičov, nech vám odpovedajú na nasledovné otázky:

Ako sa Vám podarilo využiť metódu hlasného riadeného čítania s Vaším dieťaťom/deťmi?

Ako reagovalo dieťa/deti?

Aké výhody a nevýhody tejto metódy ste si všimli?

c) Kolotoč hlasného čítania

- Ciele:**
1. Budovať kladný vzťah k čítaniu a knihám prostredníctvom hry a hlasného čítania.
  2. Podporiť spoločnú činnosť rodičov, detí a pedagógov, zlepšiť ich vzájomnú komunikáciu, hlavne medzi svetom dospelých a svetom detí prostredníctvom rozprávok a detskej literatúry.

Pomôcky: pastelky, perá, text rozdelený na časti, pracovné listy (Príloha 15): hrací plánik (pre každú dvojicu rodiča a dieťaťa), certifikát (pre každé dieťa)

Postup:

Vyberte vhodný rozprávkový príbeh a rozdeľte ho do siedmich úsekov. Požiadajte sedem dobrovoľníkov spomedzi dospelých účastníkov, ktorí budú deťom nahlas jednotlivé úseky čítať.

Každému páru rodiča a dieťaťa rozdajte hrací plán, ktorý predstavuje rozprávkovú ružovú záhradu.

V triede (alebo v inom vhodnom priestore) všetkých spolu pousádzajte do kruhu tak, aby sa dospelí, ktorí čítajú, mohli postupne vystriedať. *Hlasné čítanie prebieha postupne po jednotlivých úsekoch rozdeleného textu. Ak je dospelých viac, môže jeden úsek čítať aj viac dospelých.*

Nechajte deti postupne si vypočuť všetkých sedem častí vybraného príbehu/rozprávky. Majú za úlohu pozorne počúvať a po prečítaní daného úseku si porozprávajú o prečítanom. Potom ich nechajte vymalovať jeden úsek cesty na hracom plániku a splniť úlohu, ktorá ich čaká pri každej rozprávkovej bytosti. Po splnení úlohy, čítajúca osoba prezradí jedno písmenko/jeden lupienok z tajničky.

Cieľom hry je, aby sa zúčastnené deti stretli so všetkými siedmimi postavkami, aby si vypočuli sedem úryvkov, vyriešili sedem úloh a získali sedem písmen/lupienkov.

Po získaní všetkých písmen pomôžte deťom zoradiť písmenká do správneho poradia a spolu si ich vpíšte do rámčeka na konci hracieho plánika, čím spolu rozlúštite tajničku celej hry. Môžete použiť aj rámik v tvare ruže, ktorý je priamo na plániku ružovej záhrady.

Na záver, po vylúštení tajničky, vám každé dieťa odovzdá vyfarbený hrací plán a vy mu odovzdáte Certifikát.

Aktivita je vhodná pre všetkých rodičov, učiteľov, starých rodičov, súrodencov a ostatných dospelých, ktorí sa môžu zapojiť, a tým pomôcť deťom objaviť svet kníh a ríšu rozprávok ukrývajúcich veľa zábavy i poučenia.

V tejto aktivite sa chceme venovať postavkám z klasických rozprávok, na ktoré deti pomaly už zabúdajú, keďže sú im zo všetkých strán ponúkané iné formy a podoby sveta fantázie. Vybrali sme pre nich prechádzku po ružovej záhrade, ktorá sa volá S knihou do ríše rozprávok. Deti budú na svojej „rozprávkovej ceste“ zbierať „ružové lupienky“, ktoré predstavujú písmenká. Pozor! Písmenká budú získavať poprehadzovane. Záverečnú tajničku vylúštia, len ak ich na záver zoradia do správneho poradia. Potom odhalia tajomstvo Veže a získajú odpoveď na otázku - Kto zaklial Šípkovú Ruženku? (Správna odpoveď: Sudička)

d) Reflexia

Na zhodnotenie stretnutia použite hodnotiaci hárok.

Šieste stretnutie: Práva dieťaťa

Téma: Rodičovstvo

Prítomní: lektor, rodičia

Čas: 3 hodiny

- Ciele:**
1. Podporiť uvedomenie si pozitívnych charakterových vlastností a vplyv životných úspechov na formovanie osobnosti.
  2. Poskytnúť informácie o právach dieťaťa.
  3. Zdôrazniť potrebu a význam rešpektovania detských práv.

Obsah:

- a) Ľudský stroj
- b) Reflexia
- c) Zvýšte sebadôveru
- d) Značky práv dieťaťa
- e) Reflexia

a) Ľudský stroj

Ciele: Vedieť sa dohodnúť na spolupráci a pravidlách pri hre.

Postup:

- Rozdeľte účastníkov do skupín po 4-6. Každú skupinu požiadajte, aby znázornila nejaký stroj alebo elektrospotrebič v činnosti. Každý člen skupiny musí predstavovať jednu časť stroja.
- Skupinám nechajte čas a priestor na prípravu, aby ich nevideli ostatné skupiny.
- Každá skupina predstavuje svoj stroj v činnosti pred celou skupinou dovtedy, kým ostatní neuhádnu, aký stroj predstavili.

b) Reflexia na predchádzajúce stretnutie

Diskutujte o čítaní deťom.

c) Zvýšte sebadôveru

Ciele: Uvedomiť si pozitívne charakterové vlastnosti a vplyv životných úspechov na formovanie osobnosti.

Pomôcky: Pracovný list (Príloha 16)

Postup:

Rozdajte účastníkom 1. časť pracovného listu a požiadajte ich, aby si ho prečítali.

Vyzvite účastníkov, aby vybrali a označili 5 svojich dobrých vlastností.

Diskutujte o nich.

Nechajte, aby si účastníci spomenuli na osobné úspechy v živote a vypísali 3 z nich do 2. časti

pracovného listu. Diskutujte o nich.

Požiadajte účastníkov, aby sa pokúsili spojiť svoje dobré vlastnosti so svojimi úspechmi.

d) Značky práv dieťaťa

- Ciele:**
1. Spoznávať práva dieťaťa a naučiť sa ich rešpektovať.
  2. Pretransformovať práva dieťaťa do značiek.

Pomôcky: farebné pastelky, alebo fixky, papier A4, flipchart, pracovný list (Príloha 17)

Metódy a formy: brainstorming, skupinová práca v páre, diskusia,

Postup:

V úvode urobte frontálny brainstorming o právach dieťaťa. Položte účastníkom otázky napr.:

Myslíte si, že deti majú svoje práva?

Poznáte niektoré? Ak áno, aké?

Každému účastníkovi dajte prečítať pracovný list, kde sú napísané práva dieťaťa podľa dokumentu: *Dohovor o právach dieťaťa*, ktorá prijalo Valné zhromaždenie Spojených národov 20. novembra 1989.

Rozdeľte účastníkov do párov. Text obsahujúci práva detí rozstrihajte a každej dvojici dajte text s jedným právom. Úlohou rodičov bude nakresliť značku (piktogram), ktorá vyjadruje jedno z práv dieťaťa.

Každá dvojica odprezentuje svoju značku.

O právach diskutujte.

e) Reflexia

Na zhodnotenie stretnutia použite hodnotiaci hárok.

Predpokladané finančné náklady

Účastníci (rodičia, učitelia, výchovní poradcovia, asistenti, riaditelia, vedúci inklúзивných tímov, školskí špeciálni pedagógovia, školskí psychológovia) si prostredníctvom programu zvyšujú kompetencie a rozvíjajú svoje životné zručnosti ako: zodpovednosť, spolupráca, iniciatíva, sloboda, priateľstvo, diferencovanie, ...

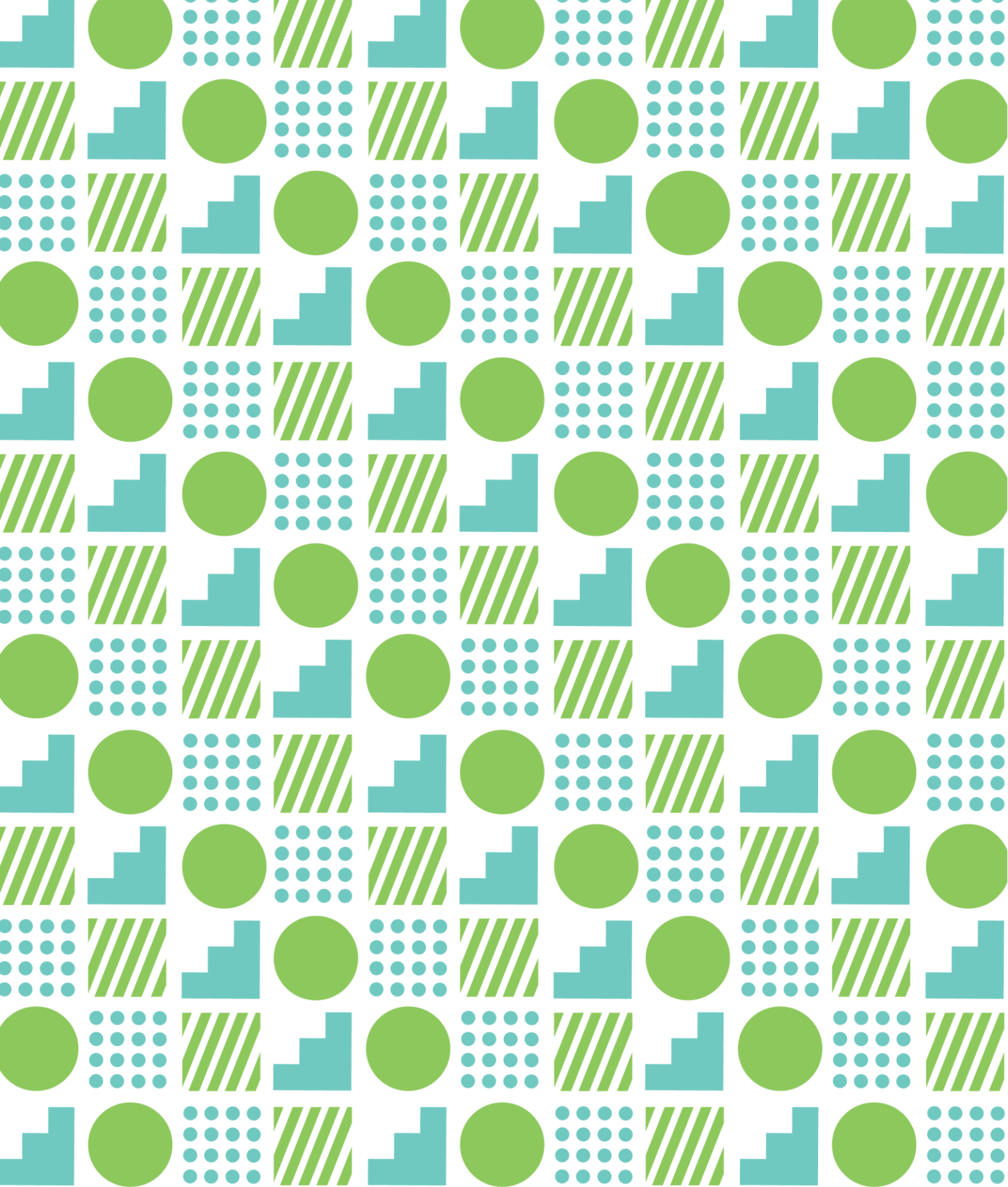
Model spolupráce rodiny a školy je potrebné uplatňovať:

- aby školy disponovali dostatočným počtom pro-inklúзивne naladených učiteľov a rovnako odborníkov schopných pracovať v skupine detí s rôznymi potrebami,
- aby rodičia, asistenti, učitelia a špeciálni pedagógovia zdieľali svoje skúsenosti, nápady a problémy prostredníctvom otvorených informačných platforiem a aktívnej účasti na školskej politike
- aby sa spoločnosť zbavila predsudkov voči inakosti.

Finančné náklady na jeden kurz:

- kancelárske (kancelársky papier, fixy na tabuľu, lepidlá, toner, lepiace pásky, poznámkové bloky) a výtvarné potreby (výkresy, farebný papier, flipchartový papier, pastelky, špagáty, nálepky, permanentné fixy, obaly, ...)	350,- Eur
- mzdové (lektor)	1000,- Eur
- prenájmy	500,- Eur
- iné (vyššia moc)	150,- Eur
Spolu jeden kurz	2000,- Eur

VÝSKUMNÝ ÚSTAV
DETSKEJ PSYCHOLÓGIE
A PATOPSYCHOLÓGIE

ŠTANDARDY
NÁRODNÝ PROJEKT

+421 2 4342 0973
sekretariat@vudpap.sk
www.vudpap.sk

Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie
k inklúzii a úspešnosti na trhu práce